

Remissvar

Borlänge 2014-10-28

Miljödepartementet
Naturmiljöenheten
103 33 Stockholm

Diariet

Ärenden: TRV 2014/48241
Ert datum: 2014-06-16
Ert ärendelD: M2014/1451/Nm

Trafikverket

781 89 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921
Texttelefon: 0243-750 90
www.trafikverket.se
registrator@trafikverket.se

Björn Sundqvist
Samhälle
bjorn.sundqvist@trafikverket.se
Direkt: 010-1235134
Mobil: 070-7623409

Remissvar avseende Vattenverksamhetsutredningens slutbetänkande I vått och torrt – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35)

Trafikverket tillstyrker i allt väsentligt utredningens förslag.

Redogörelse för Trafikverkets beröring med vatten och vattenverksamheter

Trafikverket (TRV) och transportsektorn har många beröringspunkter med vatten. Vattenområden och till vattenmiljön anknutna värden kan påverkas genom fysiska ingrepp i form av bland annat broar, trummor, bankar, kajer och tunnlar. Vattnet kan förorenas av transportsystemet och dess anläggningar. Byggnad och drift av väg- och järnvägsanläggningar kan påverka grundvattenbildningen liksom vattnets flöden och nivåer. TRVs anläggningar och verksamhet kan i sin tur också påverkas negativt av ändrade flöden och nivåer på grund av andra aktörers vattenverksamhet, som t ex dämning, grundvattenbortledning och markavvattning.

TRV bedriver en mängd vattenverksamheter och äger och förvaltar, ur ett vattenperspektiv, en stor mängd vattenanläggningar, av vilka många tillkommit före miljöbalkens ikraftträdande. TRV är, utöver en stor nationell verksamhetsutövare, en av aktörerna inom svensk vattenförvaltning och har som statligt verk och myndighet också ett utpekat ansvar i fastställda åtgärdsprogram.

Trafikverkets ställningstaganden och synpunkter

TRV har tidigare lämnat synpunkter på vattenverksamhetsutredningens två delbetänkanden - Ny tid för prövning, förslag till ändrade vattenrättsliga regler

Borlänge 2014-10-28
Ärendnr: TRV 2014/48241

(SOU 2013:69) samt 4 kap 6§ miljöbalken (SOU 2012:89). TRV bereds nu möjlighet att lämna synpunkter på föreliggande slutbetänkande.

TRV vill inledningsvis berömma utredningen för dess insats och ett väl genomarbetat material utifrån den tid som stått till buds.

Materialet är, om än mycket väl strukturerat, omfattande och komplext vilket medför att TRV kan ha förbisett eller missuppfattat vissa saker. Utifrån detta lämnar TRV nedan sina synpunkter och kommentarer avseende utredningens förslag. Synpunkter och kommentarer följer kapitelindelningen i utredningen. Förslag som tillstyrks utan synpunkter eller kommentarer anges ej. Förslag där TRV inte har någon uppfattning anges.

TILLSTÅNDSPRÖVNING M.M. ENLIGT GÄLLANDE RÄTT – ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG, KAP 3-4

Prövningspliktens utformning, 4.2.2

Förslaget tillstyrks. Att utgå från nuvarande lista i FVV 19§ är lämpligt avseende C-verksamheter. Det är viktigt att tillstånds- och anmälningspliktiga vattenverksamheter och indelningen i A- respektive C-verksamheter blir ordentligt utredd. I bilaga 4 redovisas ett förslag till förteckning över tillstånds- och anmälningspliktiga vattenverksamheter som med ett par exempel visar svårigheterna med att kategorisera och definiera sådana verksamheter. Trafikverket noterar att grundvattenbortledning liksom infiltration föreslås kunna anmälas, vilket är bra, men att användning av volym bortlett respektive infiltrerat vatten för indelning i A- resp. C-verksamhet kan vara mycket missvisande och är helt avhängigt grundvattenmagasinets storlek och egenskaper. Nivåförändringens storlek och utbredning i tid och rum kan vara ett alternativ. Vidare ställer sig TRV frågande till att klippning av vass och borttagande av döda träd betraktas som en vattenverksamhet. TRV förutsätter att kommande förslag till listor remitteras till bl a TRV innan de fastställs.

Gällande frågan om vilken myndighet som ska hantera anmälningsärenden för vattenverksamhet så konstaterar TRV att det i dagsläget finns förbättringspotential avseende samsyn om frågor om vattenverksamhet, men även miljöfarlig verksamhet. TRV är av uppfattningen att tillstånds-, anmälnings- och tillsynsfrågor bör hanteras av så få aktörer som möjligt. TRV bedömer att det kan vara svårt att, utöver miljöfarlig verksamhet, även kompetensförsörja de mindre kommunerna när det gäller vattenverksamhet. Mindre kommuner har begränsade personalresurser och en utökad delegation till kommunerna riskerar att öka de regionala/lokala skillnaderna i hanteringen av anmälningsärenden rörande vattenverksamhet. TRV föreslår därför att utredningen åter överväger sitt förkastade förslag att föreskriva att all anmälningspliktig verksamhet ska hanteras av Länsstyrelsen eller Generalläkaren, se även under 8.8 och 8.10

Borlänge 2014-10-28
Ärendenr: TRV 2014/48241

Ansöknings- och stämningmål, 4.2.4

TRV ställer sig positiv till att prövningen av civilrättsliga frågor skiljs från tillståndsprövningen av vattenverksamhet. De olika regler som finns idag vad gäller skadereglering mellan vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet tenderar att påverka omfattningen och avgränsningen av TRVs tillståndsprövningar av vattenverksamhet vid mark- och miljödomstolen. I de byggprojekt TRV genomför hanteras ändå många skaderegleringar och andra ersättningsfrågor utanför prövningen av vattenverksamhet.

Rättegångskostnader, 4.2.9

Trafikverket tillstyrker att den som söker tillstånd för vattenverksamhet inte ska vara skyldig att ersätta motpartens rättegångskostnader. Nuvarande särställning för sakägare enligt 11 kap är svår att förstå för de fastighetsägare som berörs av miljöfarlig verksamhet i större infrastrukturprojekt. Det skapar en oro för att deras rättigheter inte tas till vara och för att de inte ska få eventuella skador ersätta om de inte blir upptagna som sakägare avseende vattenverksamhet. Frågan tar ofta stor plats i kommunikationen och har under senare år lett till en allt större osäkerhet bland berörda parter om vilken avgränsning tillståndsprövningen vid mark- och miljödomstolen egentligen har. Förhållandena riskerar även att innebära att fokus vid prövningen förskjuts bort från vattenverksamhetens miljöpåverkan.

Hänsyn till allmänna intressen och fisket; bygdeavgifter och fiskeavgifter m.m., 4.2.11

TRV har ingen uppfattning om förslaget att ta bort bestämmelserna om bygde- och fiskeavgifter. TRV förutsätter dock att den viktiga och nödvändiga lokala fiskevården liksom skyddet av den biologiska mångfalden, säkerställs genom 2 kap och 3 kap i enlighet med utredningens analys, liksom att finansieringen tryggas på annat sätt.

TRV tillstyrker att 11:7 utgår och delvis ersätts med ett förtydligande i 16:7. TRV anser dock att begreppet *närområde* enligt förslaget i 16:7 är olämpligt i ett vattenverksamhetsperspektiv och kan innebära tolkningsbekymmer. Påverkan på bl a vattnets nivåer och flöden kan medföra påverkan på avstånd som normalt inte faller under begreppet *närområde*. TRV föreslår avseende vattenverksamhet istället *...inom influensområdet...* Förslaget är möjligen olämpligt för miljöfarlig verksamhet och i sådant fall bör man överväga skilda begrepp för prövning enligt 9- respektive 11 kap.

Godkännande i efterhand, 4.2.16

Förslaget tillstyrks. TRV välkomnar att förslaget tydliggör att även anmälningspliktig verksamhet kan hanteras akut med ett godkännande i efterhand. Arbeten vid ban- och vägtrummor är exempel på sådana åtgärder som kan vara av mycket akut och samhällsviktig art.

Borlänge 2014-10-28
Ärendnr: TRV 2014/48241

Avgifter för prövning och tillsyn, 4.2.21

Förslaget tillstyrks. Det är viktigt att storleken på avgiften är sådan att tillsynsmyndigheterna får tillräckliga resurser för att bedriva tillsyn i ändamålsenlig omfattning. Det är vidare förstås helt nödvändigt att faktisk, ändamålsenlig tillsyn verkligen bedrivs och inte bara debiteras.

TRV förutsätter att vattenanläggningar, där tillsynsinsatser inte är nödvändiga i driftskedet, inte omfattas av vare sig löpande årliga tillsynsavgifter eller krav på miljörapportering, t ex broar och trummor.

TRVs övriga synpunkter

Begreppet vattenområde är centralt i 11 kap. Nuvarande formulering lämnar stort tolkningsutrymme och den vägledning som finns bör utvecklas. Vattnets nivåförändringar över tiden, till följd av bl a klimatförändringarna, behöver bättre beskrivas i förhållande till begreppet vattenområde. Det gäller t ex hanteringen av begreppet högsta högvatten, i förhållande till bl a svämplan och våtmarker.

När det gäller frågan om av människan tillskapade vattenområden anges i förarbeten och vägledning att en simbassäng inte kan betraktas som ett vattenområde. I analogi med detta så kan rimligen inte heller vissa dagvattenhanteringsanläggningar som exempelvis avsättningsmagasin i form av betongbassänger betraktas som vattenområden. Trafikverket bygger och förvaltar dock en mängd anläggningar för vilka förhållandena inte är lika uppenbara. Ett vägdikey är en del av en vägkonstruktion. Diket utgör ofta i första hand en garanti för väl dränerad vägkonstruktion, men kan i andra hand vara ett tillfälligt magasin eller en flödeskanal för dagvatten och skulle kunna anses utgöra ett vattenområde i enlighet med rådande definition.

Vägdagvattendammar tillför ytterligare dimensioner för frågeställningen. Dessa kan anläggas på olika sätt och genererar många gånger en ekologiskt viktig miljö. En parallell till vägdagvattendammar utgör anlagda dammar i andra miljöer såsom exempelvis parker eller rekreationsområden. Trafikverket anser det vore olyckligt om dammar som anläggs för avvattningstekniska syften och/eller utifrån miljömässiga motiv, med tiden, och ibland relativt snabbt, övergår till att tolkas som vattenområden för vilka tänkta skötselåtgärder blir föremål för prövning/anmälan om vattenverksamhet. Detta gäller ff a behovet av att regelbundet avlägsna förorenade sediment, men även vegetationsslätter, om det trots allt är så att det senare betraktas som vattenverksamhet.

OMPRÖVNING ENLIGT GÄLLANDE RÄTT - ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG, KAP 5-6

Upphävande av tillstånd på tillståndshavarens initiativ enligt 8 kap. 8 § MB, 6.5

TRV har ingen uppfattning i frågan.

Borlänge 2014-10-28
Ärendenr: TRV 2014/48241

Prövningen av omprövningsmål, 6.6

TRV har ingen uppfattning i frågan.

Rättegångskostnader, 6.7

TRV har ingen uppfattning i frågan.

Ersättningsrätten vid omprövning, 6.8

TRV har ingen uppfattning i frågan.

MARKAVVATTNING ENLIGT GÄLLANDE RÄTT - ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG, KAP 7-8

Nytt system för prövning av markavvattning, 8.4

TRV anser att det är positivt att deltagande i markavvattningssamfälligheter knyts till fastigheten istället för som tidigare till fastighetsägaren. Trafikverket har erfarenhet av att den personbundna skyldigheten kan ställa till problem när överenskommelser träffas i byggskedet av en väg/järnväg för att sedan inte längre vara aktuell i driftskedet om fastigheten har bytt ägare. TRV anser att det är mycket positivt att dessa förs in i fastighetsregistret och tillstyrker förslaget.

TRV har ingen uppfattning om kostnadsfördelning avseende ny prövning eller omprövning av markavvattning.

TRV vill betona vikten av den kunskap markavvattningssakkunniga besitter. Inom TRVs verksamhet inträffar årligen mängder av situationer relaterade till vattenlagstiftningen, inte sällan kopplat till markavvattning, där Trafikverkets intressen står i relation till annan sakägares eller till miljöns intressen. Många gånger uppstår oklarheter eller oenigheter mellan TRV och motparten p.g.a. bägge parter oförmåga att förstå de juridiska, tekniska, miljömässiga och hydrologiska förutsättningarna. I fall när denna kompetens är tillgodosedd hos den ene eller bägge parter så kvarstår ändå ofta ett tolkningsutrymme vilket många gånger leder till utdragna förhandlingar. TRV anser därför att det är viktigt att värna och säkerställa resursen med oberoende markavvattningssakkunniga.

Omprövning av markavvattning, 8:8

Förslaget tillstyrks. TRV vill, vad avser förslaget om vem som ska ta fram vägledande grunder för prioritering, belysa behovet av nationell samordning och ensning i frågor rörande tillsyn, tillsynsvägledning, anmälan och tillstånd till vattenverksamhet generellt, se även kommentar under 4.2.2. Här finns i dagsläget förbättringspotential. TRV är därför av uppfattningen att tillstånds-, anmälnings- och tillsynsfrågor bör hanteras av så få olika myndigheter som möjligt. TRV ser inte anledningen till varför Havs- och vattenmyndigheten, HaV, inte skulle vara den som föreslås få huvudansvaret för att ta fram vägledande grunder för prioritering avseende omprövning av markavvattning. Detta gäller även frågan om

Borlänge 2014-10-28
Ärendenr: TRV 2014/48241

tillsynsvägladande myndighet inom hela vattenverksamhetsområdet. Samma resonemang kan föras när det gäller hantering av anmälningsärenden om vattenverksamhet, där TRV bedömer att det vore mer fördelaktigt att samla kompetensen till enbart Länsstyrelserna och inte dela upp ansvaret att gälla annorlunda i skogsmark. Se även under 8.10.

Rensning och underhåll, 8.10

Förslaget tillstyrks i huvudsak.

TRV tycker att det är positivt att tydliggöra att begreppet rensning endast avser grävning i vattenanläggningar liksom att rensning som utgångspunkt utgör en C-verksamhet. Vissa saker kan förtydligas och utvecklas. Utredningen anger att.....det bör dock övervägas att göra åtskillnad mellan vattendrag av olika storlek och karaktär, avrinningsområdets storlek m.m..... En viktig fråga vid rensning är grumling, ibland i kombination med att sedimenten är förorenade. Partiklarna sprids ofta snabbt nedströms och vad som är C- respektive A-verksamhet bör enligt TRV bedömas även utifrån mottagande recipients skyddsvärde och sårbarhet. Recipienten är ofta andra ytvatten än vattendrag. Grävning i vatten med annat syfte än vad som avses med rensning kallas ofta muddring. Muddring är en vattenverksamhet som utförs vid kajer, i hamnar eller i farleder liksom vid enskilda bryggor m.m., ofta i andra ytvatten än vattendrag. Under många år har begreppet *underhållsmuddring* florerat parallellt med begreppet rensning när man vill upprätthålla vattendjupet i t ex en hamn. Det vore önskvärt om det förtydligades var begreppet hör hemma liksom hur begreppet rensning förhåller sig till nämnda aktiviteter/vattenanläggningar. En lista över vad som ska anses vara vattenanläggningar skulle underlätta för alla inblandade.

Det behöver klargöras att alla dammar inte tillkommer genom vattenverksamhet. TRV tillskapar exempelvis dagvattendammar i hårt trafikerade miljöer för att hantera vägdagvatten ur bl a ett miljöskyddssyfte. Dammarna byggs dock oftast i torrhet, inte i vattenområden, och vägdagvattnet leds sedan dit och ett vattenområde har tillskapats, men inte genom vattenverksamhet, se även TRVS övriga synpunkter under kap 4.

TRV anser att det är olämpligt att anmälan ska göras till Skogsstyrelsen om rensningen utförs för väg men i skogsmark. TRV anser att anmälan bör hanteras av Länsstyrelserna och ansluter sig till Miljöprocessutredningens ståndpunkt. Se även kommentar under 8.8 och 4.2.2.

Generella föreskrifter för rensning, 8.11

Förslaget tillstyrks men TRV bedömer att HaV lämpligen ges uppdraget att, efter samråd med övriga myndigheter, utreda och i utarbete förslag till sådana föreskrifter. Se även tidigare kommentarer under 8.8 och 8.10.

Borlänge 2014-10-28
Ärendenr: TRV 2014/48241

LAGEN MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VATTENVERKSAMHET, KAP 9

TRV noterar att det i förslag till 24 kap 9 § och 28 kap 10 § står ...om *han* vill utnyttja.... respektive ...som finns inom *hans* fastighets vatten... Benämningen *han* bör i lagtexten ersättas av t.ex. *han eller hon* respektive *hans eller hennes*.

OKLARA ANSVARFÖRHÅLLANDEN, KAP 10

Herrelösa dammar kan i vissa lägen utgöra ett hot mot transportinfrastrukturen om underhållet av dessa har upphört. Även misskötta äldre dammanläggningar kan vara en risk för säkerheten på väg och järnväg. Trafikverket välkomnar därför utredningens förslag som klargör ansvaret för dessa dammar.

I detta ärende har generaldirektör Gunnar Malm beslutat. Föredragande har varit nationell samordnare vatten Björn Sundqvist. I beredningen av ärendet har verksjurist Ulf Edling och miljöspecialisterna Anita Wennström, Ann-Kristin Lundberg, Ola Landin, Thomas Gerenstein och Magnus Billberger deltagit. Samråd har skett med miljödirektör Lars Nilsson. I den slutliga handläggningen har enhetschef Miljö och hälsa Ulrika Wennergren, avdelningschef Samhällsbehov Pär Gustafsson och biträdande chef Samhälle Tommy Jonsson deltagit.

Gunnar Malm
Generaldirektör